

Legislative ES in the area of responsibility for ecological damage – Directive 2004/35/ES

MGR. LIBOR DVOŘÁK

Ministerstvo životního prostředí

ředitel legislativního odboru

267122889

libor_dvorak@env.cz

Obsah prezentace

- Projednávání směrnice 2004/35/ES (ELD) a stav její transpozice v členských zemích (MS)
- Důvody, související principy – prevence, PPP, náprava škod u zdroje
- Působnost
 - Věcná (biodiverzita, voda, půda), výjimky – mezinárodní smlouvy, *vis maior* apod.
 - Časová (historické škody)
- Odpovědnostní režim
 - Objektivní (přísná odpovědnost)
 - Odpovědnost za zavinění
- Provádění preventivních a nápravných opatření – povinnosti provozovatele a příslušného orgánu (CA)
- Řízení o uložení preventivních/nápravných opatření, dotčené subjekty + přístup k právní ochraně (Aarhus), výjimky z náhrady nákladů
- Finanční zajištění podle ELD
- Související legislativa ES
 - Předpisy uvedené v příloze III (IPPC, voda, odpady, přeshraniční přeprava odpadů, GMO, MW)
 - SFD (půda) – příprava

Směrnice 2004/35/ES – obecně

- Návrh EK – červen 2002, společný návrh dohodovacího výboru (březen 2004), kompromis
- Implementace v MS
 - pouze 3 transponovaly do 30. 4. 2007
 - doposud transponovalo 11 zemí
 - infringement (non-communication) proti ČR a dalším zemím
- Důvody
 - mnoho znečištěných míst v EU
 - zastavit pokles biodiverzity
- Cíl – vytvořit rámec odpovědnosti založený na PPP, předcházet škodám na ŽP a napravovat je
- Základní princip – prevence a náprava škod na ŽP, nástroj – finanční odpovědnost (motivuje k přijímání opatření na snižování rizik škod)

Působnost směrnice

- Působnost – škody na ŽP
 - **Biodiverzita** (chráněné druhy a přírodní stanoviště)
 - Druhy (the species) podle 79/409/EHS, 92/43/EHS
 - Stanoviště druhů (the habitats of species) podle 79/409/EHS, 92/43/EHS, přírodní stanoviště (natural habitats) podle 92/43/EHS, místa rozmnožování nebo odpočinku druhů podle 92/43/EHS
 - Možnost MS rozšířit na stanoviště a druhy zde neuvedené
 - **Voda** – směrnice 2000/60/ES
 - **Půda** – kontaminace, závažné riziko pro lidské zdraví
- Působnost směrnice ne
 - Války, povstání apod., vis maior
 - Odpovědnostní režim podle mezinárodních smluv – ropa, jaderné škody
 - Činnosti s hlavním účelem – obrana, mezinárodní bezpečnost
- Časová působnost
 - Ne škody před 30. 4. 2007 + škody vzniklé jako důsledek činnosti ukončené před 30. 4. 2007

Základní režim směrnice

- **Strict liability**
 - Škoda na ŽP/její bezprostřední hrozba
 - Výkon provozní (pracovní) činnosti podle přílohy III (vyšší riziko pro lidské zdraví a ŽP)
 - Příčinná souvislost
- **Fault-based liability**
 - Škoda na ŽP/její bezprostřední hrozba
 - Na biodiverzitě
 - Výkon jakékoli jiné provozní (pracovní) činnosti
 - Zavinění (úmysl, nedbalost)
 - Příčinná souvislost

Preventivní opatření

- Povinnost provozovatele provádět preventivní a nápravná opatření a nést s tím související náklady
- Bezprostřední hrozba škody na ŽP – dostatečná pravděpodobnost, že k nim dojde v blízké budoucnosti
- **Preventivní opatření (čl. 5)**
 - Provozovatel
 - Povinnost přijmout preventivní opatření
 - Není-li hrozba odvrácena, informovat o „všech důležitých aspektech situace“
 - CA
 - Požaduje poskytnutí informací
 - Požaduje provedení preventivních opatření + udílí pokyny
 - Může kdykoli sám přijmout preventivní opatření (včetně případů, kdy provozovatel není znám/nemusí nést náklady)

Nápravná opatření

- Ke škodě již došlo
- **Nápravná opatření (čl. 6)**
 - Provozovatel
 - Neprodleně informovat o „všech důležitých aspektech situace“
 - Povinnost provést
 - Okamžitá opatření (all practicable steps) – zastavit omezit, kontrolovat
 - Nezbytná nápravná opatření (čl. 7)
 - CA
 - Požaduje poskytnutí doplňujících informací
 - Požaduje provedení
 - Okamžitých opatření
 - Nápravných opatření + dává instrukce
 - Může kdykoli sám přijmout okamžitá i nápravná opatření (provozovatel je neprovedl, nedodržuje pokyny, není znám/nemusí nést náklady)

Řízení u příslušného orgánu

- Čl. 7 – (nezbytná) nápravná opatření
 - Návrh zpracuje provozovatel a předloží ke schválení,
 - CA konzultuje dotčené osoby (vždy osoby, na jejichž pozemku by se měla provádět nápravná opatření) a rozhodne
- Řízení o uložení preventivních/nápravných opatření (čl. 12)
 - Vyjádření mohou předkládat a přijetí opatření mohou požadovat osoby
 - Dotčené škodami
 - Mající dostatečný zájem
 - Namítající porušování práva
- Aarhus
 - NGOs v oblasti ochrany ŽP – zájem se považuje za dostatečný, práva mohou být porušována
 - Dotčené subjekty mají přístup k právní ochraně

Výjimky z náhrady nákladů

- Výjimky z náhrady nákladů (čl. 8 odst. 3 a 4)
 - Shall not
 - Způsobila třetí osoba + důsledky splnění závazného příkazu nebo pokynu orgánu veřejné správy
 - May – nezaviněné jednání, prokazuje provozovatel
 - *Permit defense* – emise/událost výslovně povolena, provozovatel jednal v souladu s povolením
 - *State-of-the-art defense* – stav vědeckých a technických znalostí, nebylo považováno za pravděpodobné, že by emise/činnost/způsob používání výrobku v průběhu činnosti způsobilo škodu na ŽP

Finanční zajištění

- Čl. 14, prozatím ne povinné
- MS přijmou opatření k podpoře rozvoje nástrojů finančního zajištění, cíl – umožnit využít finanční záruky na pokrytí závazků podle směrnice
- Zpráva EK – do 30. 4. 2010
 - Efektivita směrnice z hlediska skutečné nápravy škod
 - Dostupnost a podmínky pojištění a dalších druhů finančního zajištění činností podle přílohy III
 - Případné návrhy na zavedení harmonizovaného povinného finančního zajištění

Rámcová směrnice o půdě (SFD)

- ELD – přechodné ustanovení (čl. 17)
- SFD má řešit historické/minulé škody
- Září 2006 – TS na ochranu půdy + návrh rámcové směrnice
- Důvody – půda neobnovitelný zdroj, zhoršuje se kvalitativně i kvantitativně
- Povinnosti MS
 - Vytvořit a pravidelně aktualizovat celostátní seznam kontaminovaných míst – kde se vykonávaly/vykonávají potenciálně znečišťující činnosti (příloha II)
 - Náprava stavu kontaminovaných míst – PPP, orphan sites
 - Vypracovat strategii nápravy kontaminovaných míst – do 8 let + aktualizace každých 5 let
- Návrh EK – podpora jižních zemí, odpor Něm, UK, Rak a NL, v prosinci 2006 nedosaženo politické shody na Radě